

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. III. Pro statu Innocentiæ nullum fuit institutum Sacramentum;
neque eo perseverante probabiliùs fuisset institutum ex illis, quæ de facto
sunt vel fuerunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

Unctionem extremam. Quædam verò iniciando & consummando & in semetipso suscipiendo, ut Sacramentum Baptismi, Eucharistia & Ordinis.

Quæ secundam appa-
rentiam 4.
dist. 7. q. 1.
habet con-
traria ad
verum sen-
sum redu-
cuntur.

Quando ergo 4. dist. 7. q. 1. dicitur illud Sacramentum (Confirmationis) Christus nec dispensavit, nec instituit; intellige, per se consecrando ejus materiam & utendo formam, quamvis illa infinuaverit: nam loquens de materia quæst. 2. Christus (inquit) non instituit, nec vim ei dederat, secundum quod ipse contactu mundissima carnis dederat aquis, ut ipse conficiendo corpus suum instituit elementum sive materiam Eucharistia, ut panem & vinum. De forma autem ait: Formam Confirmationis non legitur Christus instituisse; immo pueris tantum manum imposuisse. Et infra: Ipse tamen formam illam non fuit usus imponendo manus pueris.

Contra: dicit, nec Apostolis formam reliquisse. Respondeo, quia necessario uterentur pro tunc, sed videtur dispensasse secundum, multorum opinionem ut Sacramentum tempore Apostolorum solam manuum impositione conferretur; sicut multi docent Christum dispensasse, ut initio Ecclesie fideles baptizarentur in nomine Christi tantum.

Simili modo benignus interpres facile exponet quod idem Sanctus docet de Extrema Unctione 4. dist. 23. art. 2. q. 2. ibi: Probabilius alij dicunt & Magister videtur hoc sentire, imò aperte dicit, quod Spiritus Sanctus per Apostolos hoc Sacramentum instituit; ergo, Christus non instituit.

Respondeo: per se exhibendo, concedo; non instituit insinuando, nego: nam infra dicit: Ideo hæc duo Sacramenta (Confirmationis & Extremæ Unctionis) à Christo fuerunt insinuata, sed post à Spiritu Sancto instituta. Nec sunt duo legistatores Christus & Spiritus eius.

Contra: Dicit Apostolos potuisse instituire, quod Christus insinuavit; sicut formam Baptismi à Christo institutam & confirmatam, Spiritu Sancto dictante ad tempus mutaverunt. Respondeo: quemadmodum Apostoli non mutaverunt formam Baptismi auctoritative, sed solum promulgarunt dispensationem Christi seu Spiritus Sancti; ita etiam instituerunt materiam & formam Extremæ Unctionis & Confirmationis.

Deducitur ex illis, quæ ibidem subijcit Seraphicus Doctor: Ad aliud quod obijcitur, quod per semetipsum, dicendum, quod ipse immediate loquebatur Moysi & post Moyses præcipiebat populo, sicut nuntius Dei & minister. Sic Spiritus Sanctus Apostolis & ipsi ut

ministri populis exponebant. Vnde Sacramentorum institutionem non attribuimus nisi Deo, vel per Filium, vel per Spiritum Sanctum. Nec credendum est quemquam Apostolorum hoc per se instituisse, sed totum collegium. Sed Iacobus promulgavit, sicut sententiam tulit de observantia legalium Act. 15. & per hoc patet sequens, quod sicut Deus operatur principaliter, & sacerdos ut minister; sic institutio Sacramentorum respicit Deum ut auctorem & Apostolos respicit ut ministros in promulgando. Huc usque Bonaventura: adeoque benigni non sunt, qui eum passim quasi Tridentino materialiter in hoc contradicentem allegant.

Ex dictis hæc sectione inferitur, quid sit dicendum de Sacramentis legis naturæ & legis veteris, maxime si quæ fuerint efficacia gratiæ sanctificantis ex opere operato, videlicet non potuisse institui nisi à Deo, vel saltem ex potestate à Deo concessa. Quin imò non legitur de facto ullum fuisse institutum ab homine. An autem Deus aliqua instituerit, quæ & qualia, sive pro statu innocentie, sive pro statu legis naturæ aut Mosaicæ, controversatur inter Doctores: pro quo pono sequentes conclusiones.

CONCLUSIO III.

Pro statu Innocentiæ nullum fuit institutum Sacramentum; neque eo perseverante probabilius fuisset institutum ex illis, quæ de facto sunt vel fuerunt.

Prima pars est communis, pro qua citatur Scotus 4. dist. 1. q. 3. §. de tertio articulo. n. 7. ibi: Pro statu etiam innocentie non fuit congruum institui Sacramentum sicut post lapsum: quia est tunc homo ex sensibilibus potuerit cognoscere intelligibilia: tamen nullum sensibile fuit necessarium tanquam conferens ad salutem, removendo aliquod impedimentum salutis, ut scilicet possit dici proprie medicina.

Quæ verba si penitus introspectantur, non negant congruitatem omnium Sacramenti, sed illius solummodo quod proprie dici potest medicina; hæc quippe supponit culpam sive morbum, ut eodem numero docet Doctor. ibi: Pro quocumque statu in quo est morbus, necessaria est medicina. Status autem innocentie excludit morbum

Sicut & quæ
habet dist.
23. art. 2.
q. 2.

Ut ex ibi-
dem sub-
jectis dedu-
citur.

23.

24.

Scotus.

Non negat
vit Scotus
pro illo sta-
tu congrui-
tatem om-
nis Sacra-
menti; sed
solum solum
quod potest
dici medi-
cina:

Licet & de
congruente
possessione
videatur
Nec immerito

bum sive culpam; quàmvis & de hoc ipso videatur Scotus dubitare, dum ibidem subiungit: *Sed in omni statu via (maximè post lapsum) morbus est in natura.*

Nec immerito; quia Adamo non peccante perseverasset status innocentiae; & tamen Eva jam mortaliter peccaverat, & secundùm multorum sententiam posteri Adami potuissent peccare. Quia verò Deus praevidit statum innocentiae tam brevi tempore duraturum, noluit pro peccato Evae aliquod Sacramentum medicinale instituire; neque in Scriptura aut SS. Patribus exstat sufficiens fundamentum asserendi aliquod aliud fuisse institutum. Atque haec sit probatio conclusionis pro prima parte.

25.

Apst. ad
Eph. 5.
Matrimo-
nium inter
Adam &
Evam non
fuit Sacra-
mentum,
cum non
habuerit ra-
tionem
causa.

Contra: Matrimonium inter Adam & Evam significavit Christum & ejus unionem cum Ecclesia juxta illud Apostoli ad Ephes. 5. v. 32. *Sacramentum hoc magnum est; ego autem dico in Christo & in Ecclesia.* Respondeo: sola ratio signi non absolvit essentiam Sacramenti. Quid ergo? Ratio signi & causae, ut patet ex definitionibus ejus scilicet. 1. assignatis: non est autem verosimile tunc per Matrimonium fuisse collatam gratiam sanctificantem ex opere operato: quippe secundùm D. Tho. solum fuit institutum ad usum naturae.

Et sanè Adam & Eva creati erant in gratia habituali & cum perfecta cognitione & scientia rerum naturalium: non ergo sine urgenti ratione asseri debet maximum opus gratiae, praesertim accedente levitate oneris matrimonialis pro tali statu, etsi perdurasset.

Quod con-
firmatur ex
Trident.

Confirmatur ex Concil. Trident. sess. 24. cap. unico de Sacramento Matrimonij ibi: *Cum igitur Matrimonium in lege Evangelica veteribus connubijs per Christum gratia praeset; merito inter nova legis Sacramenta annumerandum Sancti Patres nostri, Concilia & universalis Ecclesia traditio semper docuerunt.* Et can. 1. *Si quis dixerit Matrimonium non esse verè ac propriè unum ex septem legis Evangelicae sacramentis à Christo Domino institutum &c. anathema sit.* Ergo ante Evangelium non fuit Sacramentum propriè dictum, sed contractus merè civilis; quem in latiori significatione vocavit Apostolus Sacramentum, id est, mysterium sive signum rei sacrae.

Apostolus
vocavit Sa-
cramentum
id est, sig-
num rei sa-
crae.
Fortè etiam
locutus fuit
de matri-
monio no-
vae legis.
Suarez.

Fortassis etiam Apostolus locutus fuit de Matrimonio novae legis, ut proprio loco videbimus. Cæterum bene notat Suarez disp. 3. sect. 3. illud conjugium non ita significasse Adamo Incarnationem, quàm eum ex scientia Incarnatione,

nis ante habitam sub velamine rei sensibilis, mysterium futurum praedixisse.

Pro secunda parte conclusionis, suppono Primò omnia Sacramenta novae legis decreta fuisse post praevisionem peccati; quod inde constat, quia totam suam vim & efficaciam habent ex meritis passionis Christi: Meritoria namque causa justificationis (inquit Trident. sess. 6. cap. 7.) *dilectissimus unigenitus suus, Dominus noster Iesus Christus; qui cum essemus inimici, propter nimiam charitatem quâ dilexit nos, suâ sanctissimâ passione in ligno crucis nobis iustificationem meruit.* Et infra: *Quamquam enim nemo possit esse iustus, nisi cui merita passionis Domini nostri Iesu Christi communicantur: id tamen in hac impij iustificatione fit, dum eiusdem sanctissimae passionis merito per Spiritum Sanctum charitas Dei diffunditur in cordibus eorum qui iustificantur. Iustificantur (inquam) per Sacramentum Baptismi, de quo ibidem pronuntiat: Instrumentalis, causa justificationis, Sacramentum Baptismi, quod est Sacramentum fidei, sine qua nulli unquam contigit iustificatio.* Atque hic est communis sensus Patrum & Ecclesiae, videlicet passionem Christi non esse decretam nisi in remedium peccati; Sacramenta verò, ut per ea tanquam instrumenta passio Christi hominibus applicaretur.

26.
Supponitur
primò om-
nia Sacra-
menta novae
legis decre-
ta fuisse
post praevi-
sionem pec-
cati, quod
& probatur
Trident.

Suppono secundò perseverante statu innocentiae, paucos ob integritatem naturae fuisse mortaliter peccaturos. Inter eos autem nemo perseverasset usque ad mortem in peccato mortali; quia (ut docet Scotus 2. dist. 20. q. 2. n. 2.) in eo statu soli illi fuissent nati, qui nunc sunt electi.

27.
Supponitur
secundo,
perseveran-
te statu In-
nocentiae,
paucos fuis-
se mortali-
ter pecca-
turos. Inter
eos autem
nullus fuit
licet in pec-
cato pecca-
veratset.

Porro quod quidam dicunt, quòd sicuti Adam peccando amisit iustitiam pro se & posteris; ita etiam retinisset non peccando; negat Scot. ibidem q. 1. eo quòd filius non recepisset majorem gratiam, quàm pater; adeoque non fuisset natus confirmatus in gratia; sed sicut pater, teste D. Anselmo lib. 1. Cur Deus homo cap. 18. si sic vixisset ut primò tentatus non succubisset, accepturus erat donum confirmationis in gratia; ita ejus posteritum demum fuissent in gratia confirmati, cum primam tentationem superassent. Neque Adam iustitiam ipsam seu gratiam habitualement transfudisset in posteros, seu meruisset illis; sed, utpote donum supernaturale, ex mera Dei liberalitate datum fuisset proli, sicut & datum fuit parenti. Vide Scotum supra n. 3.

28.
Supponitur
tertiò ex tractatu de Incar-
natione,

Suppono terriò ex tractatu de Incarnatione,

28.

Supponitur tertio, Christum, non peccante Adamo, equidem fuisse venturum.

Conclusio quoad Sacramenta vetera, videtur certa.

Sicut etiam quoad Sacramenta & Sacrificium Legis novae instituta ex merito Christi passibilis &c.

29. Quæritur itaque, an instituta fuissent ob merita Christi impassibilis &c. Possibilitas non negatur; Sed actualis existentiâ.

Congruum fuit, aliquod tunc futurum, fuisse Sacrificium.

Quale autem fuisset, est incertum.

Neque pro tali Sacrificio institui debuisset Sacramentum Ordinis.

natione, Adamo non peccante Christum nihilominus fuisse venturum. Hæc est sententia Scoti 3. dist. 7. q. 3. n. 3. ibi: Ergo à primo, prius vult anima Christi gloriam, quam prævideat Adam casurum. His suppositis

De veteribus Sacramentis conclusio videtur certa; si enim ob perfectionem status Evangelici modò abolita sint, quia imperfectiora erant; multò minùs debebant perfectionem status innocentie. Confirmatur: quia vetera Sacramenta & Sacrificia erant umbræ nostrorum: vel ergo nostra tunc non fuissent futura, adeoque non oportebat nec congruebat figuras eorum præmitti; vel fuissent, & nec tunc convenienter simul instituta fuissent figura cum rebus figuratis.

Quantum ad Sacramenta & Sacrificium novæ legis; extra dubium est non fuisse instituenda ex merito & propter gloriam Christi passibilis, neque in remedium peccati originalis, sive deletivum, sive præservativum, occurrendo scilicet corruptioni naturæ per illud peccatum inductæ.

Igitur sola controversia est, an eadem vel similia ob merita & gloriam Christi impassibilis, ac in remedium peccatorum actualium fuerint simul decreta cum Incarnatione Christi ante prævisionem peccati originalis? Et quidem possibilitas hujus decreti à nemine hæcenus negatur. Porro actualis existentiâ cum pendeat à libera voluntate Dei, neque in Scriptura aut SS. Patribus expressa sit, quis eam convincet?

Congruum fati apparet, quòd fuisset aliquis usus Sacrificij; cum enim in eo statu maxime viguisset Religio vera, non videtur quòd defuisset principalis & primarius ejus actus, qui est Sacrificium: tantam quippe ratus est Apostolus esse Religionis cum Sacrificio connexionem, ut ad Hebr. 7. ex definitione Sacerdotij seu Sacrificij Aaronici, intulerit defuisse veterem Religionem seu legem: *Translatio* (inquiens v. 12.) *Sacerdotio necesse est ut & legis translatio fiat.*

Quale autem fuisset, quis consiliarius Dei fuit? Saltem non Sacrificium hodiernum, utpote essentialiter rememorative mortis Christi; per illud enim quantum est ex vi verborum ponuntur separatim corpus & sanguis Christi sub diversis speciebus. Neque pro tali Sacrificio institui debuisset Sacramentum Ordinis; sicut nec fuit institutum pro Sacrificio legis naturæ; potuissent enim ali-

qui Sacerdotes sine Sacramento institui, vel Dei vel populi publicâ auctoritate, sicut factum fuit apud Ethnicos.

Præterea in illo Sacrificio non necessario debuisset includi aliquod Sacramentum, quemadmodum in hodierno Sacrificio includitur. Res est clarissima; quia Sacrificium essentialiter non est aliud quàm signum externum protestativum summæ Dei excellentiæ ac potestatis in vitam & mortem. Quæ autem necessaria connexio hujus signi cum ratione Sacramenti? Et aliunde per Sacrificium, quod non fuisset Sacramentum, potuissent facile homines in unam Religionem convenire.

Denique de facto fuit Matrimonium in statu innocentie: equidem haudquam Sacramentum, ut statim diximus. Unde ergo colligemus, quòd Sacrificium & Sacerdotium illius status fuissent Sacramenta? Certè non est major ratio de uno, quàm de alio.

Dices: licet Matrimonium à principio non fuerit Sacramentum, verumtamen factum est Sacramentum post adventum Christi passibilis: ergo similiter Christus impassibilis post suum adventum illud elevallet ad dignitatem Sacramenti. Quodni & alia signa gratiæ efficaciac instituisse? Nam & tunc fuisset caput hominum, & per consequens debuisset in illos spiritaliter influere; habuissent quoque ejus merita valorem & condignitatem infinitam. Sicut ergo de facto in præmium meritorum Christi passibilis instituta sunt Sacramenta; cur non similiter instituta fuissent aliqua Sacramenta in præmium meritorum Christi impassibilis?

Accedit, quòd etiam fuissent peccata actualia, ut patet ex secundo supposito; quòdque remedium peccati sive præservativum, sive sublevativum non sit totale motivum institutionis Sacramentorum novæ legis; sed etiam ostenso divinæ charitatis erga hominem, sui ipsius corporalis conjunctio nobiscum, juxta illud Proverb. 8. v. 31. *Delicia mea esse cum filiis hominum;* nec non perfecta & excellens sanctitas ac abundantia gratiæ, ipsâ veritate attestante Joannis 10. v. 10. *Ego veni ut vitam habeant & abundantius habeant.*

Quare (inquit Card. Lugo disp. 3. sect. 1. n. 18. in fine) verisimile fit, quòd veniente Christo in illo statu adhuc institueretur Eucharistiæ Sacramentum, licet non esset rememorativum passionis dominicæ; & consequenter Sacramentum Ordinis, quo homines disponderentur ad dignius

30. Non debuisset etiam in illo Sacrificio includi aliquod Sacramentum.

Sicut de facto Matrimonium in illo statu nec Sacramentum fuit.

Opponitur, quòd factum fuisset Sacramentum post adventum Christi impassibilis adeoque & alia signa gratiæ efficaciac fuissent instituenda.

Confirmatur.

Proverb. 8.

Joan. 10.

Unde Lugo verisimile iudicat, adhuc fuisse instituendū Sacramentum Eucharistiæ, Et consequenter Ordinis.

dignius sanctiusque tractandum illud Venerabile Sacramentum; quod idem de alijs Sacramentis posset existimari propter similes rationes.

31. Respondetur ramen solum inde probari institutionis possibilitatem; non autem probabiliter inferri actuale decretum.

Respondeo, rationes allegatas solum probare possibilitatem, non autem probabiliter inferre actuale decretum: siquidem etiam non institutio suas habuit & forte majores rationes solum Deo cognitae. Nam in primis gratiam & gloriam, etiam tunc influeret in homines per contritionem & amorem Dei super omnia, quae totam suam efficaciam habent & habuissent ex meritis Christi.

Adjunge, si placet, gratias actuales, quae tunc multo plures fuissent, modo eas impediendo corruptione naturae; caeteraque bona opera ex his procedentia & efficacia gratiae ex opere operantis; & ecce sufficientissimum remedium & facillimum pro pauculis, illo tempore peccato personali forte infectis, naturae nec corruptae; nec ad sensibilia radicaliter inclinata; propter quam corruptionem & inclinationem conveniens maxime fuit in lege gratiae, alijs remedijs ex opere operato gratiae causantibus, homines juvare.

Quaeris abundantiam gratiae? Amor Dei super omnia, in tali statu ex meritis Christi facillimus & frequentissimus, fons est uberimus.

Manet igitur incertitudo institutionis; imo major probabilitas non institutionis Sacramentorum novae ac veteris Legis pro statu innocentiae, tamen si perseverasset: non quod perseverantia illa fuisset causa non institutionis, sed quia negatio peccati Adae concurrisset tanquam aliquid removens causam instituendi Sacramenta. Hucusque de statu innocentiae, falsius forte quam res postulat; transeamus ad statum naturae, qui proxime successit statui innocentiae, & penitus introspeciamus illius Sacramentum.

CONCLUSIO IV.

In Lege naturae nullum fuit Sacramentum proprie dictum, praeter remedium peccati originalis.

32. A signatur triplex expositio conclusionis.

Haec conclusio triplicem habet expositionem. Prima est, in lege naturae fuit aliquod remedium peccati originalis. Secunda, illud remedium fuit Sacramentum proprie dictum. Tertia, nullum aliud fuit

Sacramentum proprie dictum. Indagemus veritatem singularum. Ut autem ab ultima (quae minorem patitur difficultatem) exordiamur: Dico in lege naturae praeter remedium peccati originalis nullum fuisse pro omnibus institutum Sacramentum proprie dictum, etiam in latiori significatione, de qua sect. 1. conclus. 1. Quippe in Scriptura non reperitur; neque tunc dabatur, nisi necessaria ad salutem.

Excepto remedio peccati originalis nullum fuit pro omnibus institutum Sacramentum

Sunt tamen qui existimant Sacrificium Melchisedech fuisse institutum Sacramentum pro particulari illa familia. Fundatur, quia significabat gratiam dandam in nova Lege per Sacrificium incruentum, seu Sacramentum Eucharistiae, & conferebat aliquam gratiam legalem; etenim supponunt Patres illum panem & illud vinum datum Abrahamo in cibum & potum; quod non videtur factum ad meram refectioem corporalem; siquidem non erat decens adhibere cibum & potum consecratum ad usum profanum, tum etiam, quia non est credibile Abrahamum divitem & spolijs onustum indiguisse panem & vino illo ad corporis refectioem.

Aliqui existimant Sacrificium Melchisedech fuisse Sacramentum pro particulari illa familia.

Respondeo, non satis constare ad quem finem Melchisedech protulerit (sic enim loquitur Scriptura) panem & vinum; forte, quia Abraham lassus a caede inimicorum, panem & vinum ibi non invenerat. Et David de panibus oblati ad refectioem corporalem comedit; neque sanctitas panis comedentibus communicatur; quippe de facto per comestioem panis benedicti nulla confertur sanctitas, nequidem improprie dicta

Satisfit illorum fundamentum.

Magis dubitat Lugo disp. 3. sect. 2. num. 64. de ipso Sacerdotio illius temporis, quandoquidem significaret Sacerdotium Christi, & per consequens gratiam dandam per illud; ac aliunde sine dubio conferret aliquam imperfectam sanctitatem.

Magis dubitat Lugo de sacerdotio illius temporis, ut pote significante Sacerdotium Christi.

Respondet n. 66. Melchisedech quidem fuisse verè Sacerdotem Dei, ut testatur Scriptura Genesis 14. v. 19. Erat enim Sacerdos Dei altissimi; sed habuisse illud ex electione populi, vel haereditaria successione; atque adeo non potuisse esse Sacramentum proprie dictum; quia non ex legitima, hoc est, divina institutione; sed ordinatione humana (ut docet Anacletus Papa in Epistola 2. decretali) ubi dicit Sacerdotium initium sumplisse ab Aaron; quia licet aliqui (nquit prius legantur Sacrificium obtulisse, ut Melchisedech, Abraham; hi tamen spontanea voluntate, non sacerdotali auctoritate hoc fecerunt.

Genes 14. Sed respondet non fuisse ex legitima, videlicet divina, institutione.

Anacletus Papa.

Porro Apostolus Hebr. 7. praefert Sacerdotium

D

dotium